

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/163/2016
Identifikačné číslo spisu:	1212205009
Dátum vydania rozhodnutia:	31.07.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1212205009.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu B. F., bývajúceho v L., zastúpeného JUDr. Barborou Šrutekovou, advokátkou so sídlom v Trnave, Hlavná 44, proti žalovanej UNION poisťovňa, a.s., so sídlom v Bratislave, Bajkalská 29/A, IČO: 31 322 051, o návrhu na povolenie obnovy konania, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 13 C 55/2012, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. júna 2015 sp. zn. 8 Co 57/2015, takto

rozhodol:

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 30. júna 2015 sp. zn. 8 Co 57/2015 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) uznesením z 30. júna 2014 č. k. 13 C 55/2012-261 návrh na povolenie obnovy konania zamietol a žalovanej náhradu trov konania nepriznal. Po právnej stránke poukázal na § 228 ods. 1, § 230 ods. 1 a 2 O.s.p. a dospel k záveru, že návrh bol podaný oneskorene a zároveň je neprípustný. Vychádzal zo zistenia, že okresný súd rozsudkom z 27. apríla 2007 č. k. 11 C 155/2003-209 návrh žalobcu o určenie, že je oslobodený od platenia poistného z poistnej zmluvy č. XXXXXXXXX a o zaplatenie sumy 494 250 Sk s príslušenstvom v celom rozsahu zamietol. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 25. marca 2009 sp. zn. 2 Co 51/2008 rozhodnutie okresného súdu ako vecne správne potvrdil, pričom o dovolaní žalobcu rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 24. marca 2010 sp. zn. 6 Cdo 33/2010, ktorým jeho mimoriadny opravný prostriedok ako neprípustný odmietol. Na základe uvedeného okresný súd konštatoval, že žalobca podal návrh na povolenie obnovy konania dňa 6. marca 2012; až po uplynutí zákonom stanovenej trojmesačnej lehoty plynúcej od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku okresného súdu z 27. apríla 2007 č. k. 11 C 155/2003-209, t. j. od 21. mája 2009, ktorá mu márne uplynula (prepadla) dňa 21. augusta 2009 s tým, že na danú vec nebolo možné aplikovať § 230 ods. 2 O.s.p., keďže neboli naplnené predpoklady jeho aplikácie, pretože žalobca netvrdil a ani nepreukázal existenciu skutočností (§ 228 ods. 1 O.s.p.), ktorými je uplatnenie trojročnej lehoty na podanie návrhu na obnovu konania podmienené. Uviedol, že bez ohľadu na oneskorené podanie návrhu neboli splnené ani dôvody prípustnosti obnovy konania, keď žalobca ich splnenie odvodzoval z viacerých judikátov Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktoré však priamo nesúvisia s prejednávanou vecou a nie je

možné ich na danú vec aplikovať. Akcentoval tiež skutočnosť, že žalobca opakovane podáva čiastočne rozdielne návrhy na povolenie obnovy konania pod sp. zn. 11 C 155/2003 pre jeho zjavnú subjektívnu nespokojnosť s rozhodnutiami súdov všetkých troch inštancií súdnej sústavy, pred ktorými bol v prejednávanej veci v celom rozsahu neúspešný, avšak subjektívna nespokojnosť s rozhodnutím súdu ani prípadný pocit nespravodlivosti povolenie obnovy konania neodôvodňuje. Súd prvej inštancie v súvislosti s opakovanými žiadosťami žalobcu o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov (ktorého ustanovenie nie je zo strany možné pre právomoc v tomto smere danú Centru právnej pomoci) uviedol, že žalobca bol o správnom postupe riadne súdom poučený dňa 28. marca 2012, resp. dňa 4. apríla 2012, kedy toto poučenie (č. 1. 54 spisu) prevzal, avšak doposiaľ mu zástupca z radov advokátov ustanovený nebol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej ako „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu uznesením z 30. júna 2015 sp. zn. 8 Co 57/2015 uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil. Žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení uviedol, že súd prvej inštancie postupoval správne, keď v prvom rade skúmal dodržanie zákonom stanovenej lehoty na podanie návrhu na obnovu konania (§ 230 ods. 1 a 2 O.s.p.) a dospel k správnejmu záveru, že návrh na obnovu konania bol podaný oneskorene (návrh bol na okresný súd doručený až 6. marca 2012) a neboli naplnené dôvody jeho prípustnosti (§ 228 ods. 1 O.s.p.). Pre úplnosť odvolací súd však uviedol, že správny je i záver okresného súdu o nenaplnení dôvodov prípustnosti obnovy konania, keďže na ESLP neprebiehala žiadne konanie týkajúce sa predmetnej veci a žalobca ani len netvrdil, že existujú skutočnosti, rozhodnutia alebo dôkazy, ktoré bez svojej viny nemohol použiť v pôvodnom konaní, keď zjavne neodôvodnene tvrdil len to, že v pôvodnom konaní rozhodol súd prvej inštancie i odvolací súd v rozpore s ustálenou judikatúrou ESLP týkajúcou sa zásad spravodlivého súdneho konania a osobitne zásadou rovnosti zbraní. V tejto súvislosti poukázal na cieľ občianskeho súdneho konania, t. j. zabezpečenie rýchlej a účinnej ochrany porušených či ohrozených práv a oprávnených záujmov účastníkov konania, dosiahnutie rozhodnutia, ktoré vychádza z riadne zisteného skutkového stavu a z aplikácie relevantných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov a z ich správnej interpretácie. Nápravu rozhodnutia spravidla možno dosiahnuť iba v riadnom dvojinštančnom postupe na základe podaného odvolania ako riadneho opravného prostriedku. Právoplatnosť rozhodnutia znamená jeho nezmeniteľnosť a záväznosť a je jednou zo záruk právnej istoty. Výnimkou z tejto právnej istoty sú mimoriadne opravné prostriedky (obnova konania a dovolanie), ktorými možno dosiahnuť nápravu právoplatných rozhodnutí. So zreteľom na mimoriadnosť týchto opravných prostriedkov platia pre ne určité obmedzenia v porovnaní s odvolaním. Argumentoval, že povolenie obnovy konania by malo za následok nerešpektovanie základných zásad, ktorými je ovládané občianske súdne konanie a v neposlednom rade by predstavovalo závažný a neprípustný zásah do právnej istoty, ktorý je jedným zo základných znakov právneho štátu (článok 1 Ústavy SR).

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“), ktorý podanie mimoriadneho opravného prostriedku dôvodil tým, že súd určil nesprávnu premľaciu lehotu podania obnovy konania podľa § 230 ods. 2 písm. d/, e/ O.s.p. Rozhodnutia súdov označil za svojvoľné, nespravodlivé, nesprávne bez dôležitého dôkazu vo veci, za nepreukázateľné. Uviedol, že v konaní okresného súdu ide o porušenie právnej istoty, analogických judikátov ESLP, Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd v čl. 1, 6, 13 a 14. Následne poukázal na § 802 Občianskeho zákonníka v súvislosti s ktorým dôvodil, že súd mal konať o prípustnosti uvedeného zákonného ustanovenia. Argumentoval nepremľaním lehoty na podanie návrhu na obnovu konania. Odkázal na judikáty ESLP a žiadal rozhodnutia súdov nižších inštancií zrušiť a oslobodiť ho od platenia súdnych trov v dovolaní. V doplnenom dovolaní popísal skutkový stav úrazu a následnú práceneschopnosť v súvislosti s poistením a nárokom na poistné plnenie, opätovne akcentoval porušenie údajne analogických judikátov ESLP. Súčasne si uplatnil náhradu trov odvolacieho konania. Na uznesenie okresného súdu zo dňa 17. septembra 2015 č. k. 13 C 55/2012-317 doplnila advokátka dovolateľa dovolanie podaním doručeným okresnému súdu dňa 2. októbra 2015 o plnomocenstvo a obdobne popísala skutkový stav úrazu, nároky dovolateľa z poistného plnenia. Žiadala rozhodnutia súdov nižších inštancií zrušiť a súčasne žiadala, aby dovolací súd povolil obnovu konania spolu s náhradou trov konania a náhradou trov odvolacieho konania.

4. Žalovaná sa k podanému dovolaniu žalobcu písomne nevyjadrila.

5. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku, zákona č. 160/2015 Z.z.

(ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas (§ 427 CSP) strana sporu v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť.

7. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016 (27. augusta 2015), t. j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“), dovolací súd postupoval v zmysle vyššie uvedeného § 470 ods. 2 CSP a prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle § 236, § 237 ods. 1 a § 239 O.s.p.

8. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (viď § 236 ods. 1 O.s.p.). Dôvody prípustnosti dovolania proti uzneseniu vymedzoval § 239 O.s.p. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu tiež vtedy, ak v konaní došlo k závažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p.

9. Na vady konania, ktoré sú uvedené v § 237 ods. 1 O.s.p., bol dovolací súd povinný prihliadať bez ohľadu na to, či ich dovolateľ uplatnil alebo neuplatnil (viď § 242 ods. 1 O.s.p.).

10. Z obsahu spisu vyplýva, že k odvolaniu žalobcu proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 13 C 55/2012 (č. l. 264 a nasl. spisu) sa písomne vyjadrila žalovaná (č. l. 301 spisu), žalobca (dovolateľ) ale nemal možnosť dozvedieť sa o tomto vyjadrení a prípadne sa k nemu aj vyjadriť, lebo súd mu toto vyjadrenie žalovanej nedoručil. Opomenutím doručenia tohto vyjadrenia žalobcovi došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v súlade s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tým k odňatiu jeho možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

11. Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia (obdobne pozri aj rozsudok ESĽP vo veci Niderst-Huber proti Švajčiarsku č. 18990/91, 18.2.1997, § 27). V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru (rovnako tak v rozsudku vo veci Niderst-Huber proti Švajčiarsku, § 29).

12. Vzhľadom na uvedenú vadu konania majúcu za následok, že žalobcovi bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. dovolací súd zrušil dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

13. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

14. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.